

BANDIRMA
ONYEDİ EYLÜL
ÜNİVERSİTESİ

10. ULUSLARARASI SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI KONGRESİ
**ENDÜSTRİ 4.0'DAN TOPLUM 5.0'A
ÇALIŞMANIN GELECEĞİ:
STK'LAR VE SENDİKALAR**

*10TH INTERNATIONAL NON-GOVERNMENTAL ORGANISATIONS CONGRESS
THE FUTURE OF WORK FROM INDUSTRY 4.0 TO SOCIETY 5.0: NGO'S AND TRADE UNIONS*

**10. ULUSLARARASI
SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI KONGRESİ
TAM METİN BİLDİRİLER KİTABI**

**10TH INTERNATIONAL
NON-GOVERNMENTAL ORGANIZATIONS CONGRESS
PROCEEDINGS BOOK**

ngo@bandirma.edu.tr / www.ngo.bandirma.edu.tr

bandirma.edu.tr

[f](https://www.facebook.com/bandirmauni) [i](https://www.instagram.com/bandirmauni) [t](https://www.tiktok.com/@bandirmauni) /bandirmauni

10. ULUSLARARASI SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI KONGRESİ
(International Non-Governmental Organisations Congress - NGO'19)
November 1-3, 2019 / Bandırma - TURKEY

**BANDIRMA
ONYEDİ EYLÜL
ÜNİVERSİTESİ**

10. ULUSLARARASI SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI KONGRESİ
BİLDİRİLER KİTABI

**10TH INTERNATIONAL NON-GOVERNMENTAL
ORGANIZATIONS CONGRESS
PROCEEDINGS BOOK**

EDİTÖRLER/EDITORS:

Prof. Serap PALAZ

Doç. Dr. Kemal YILDIZ

EDİTÖR YARDIMCILARI /ASSISTANT EDITORS:

Arş. Gör. / Res. Asst. Gizem Burcu KARAALİ

Arş. Gör. / Res. Asst. Merve ÇİLOĞLU YÖRÜBULUT

Arş. Gör. / Res. Asst. Olcay POYRAZ

Arş. Gör. / Res. Asst. Bilal COŞAN

10. ULUSLARARASI SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI KONGRESİ
(International Non-Governmental Organisations Congress - NGO'19)
November 1-3, 2019 / Bandırma - TURKEY

1-3 Kasım/November 2019

Bandırma - BALIKESİR, TÜRKİYE

Kitap Adı /Book Name:

10. ULUSLARARASI SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI KONGRESİ BİLDİRİLER KİTABI
10TH INTERNATIONAL NON-GOVERNMENTAL ORGANIZATIONS CONGRESS PROCEEDINGS BOOK

Editörler / Editors:

Prof. Dr. Serap PALAZ

Doç. Dr. Kemal YILDIZ

Editör Yardımcıları / Assistant Editors:

Arş. Gör. / Res. Asst. Gizem Burcu KARAALİ

Arş. Gör. / Res. Asst. Merve ÇİLOĞLU YÖRÜBULUT

Arş. Gör. / Res. Asst. Olcay POYRAZ

Arş. Gör. / Res. Asst. Bilal COŞAN

1-3 Kasım 2019, Bandırma-Balıkesir, TÜRKİYE

1-3 November 2019, Bandırma – Balıkesir

Sayfa ve Kapak Tasarımı / Page and Cover Design: Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi

Basım Yılı / Publication Year: 2019

ISBN: 978-605-69839-3-1

10. ULUSLARARASI SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI KONGRESİ
(International Non-Governmental Organisations Congress - NGO'19)
November 1-3, 2019 / Bandırma - TURKEY

BANDIRMA ONYEDİ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ YAYINLARI
(Sertifika No: 40258) YAYIN NO: 13

Bandırma Onyedi Eylül University Publications (Certificate No:40258)
Publication Number: 13

Kitap Adı / Editors:

10. Uluslararası Sivil Toplum Kuruluşları Kongresi (NGO'19) Tam Metin Bildiriler Kitabı

10th International Congress of Non-Governmental Organizations – NGO'19

- Prof. Dr. Serap PALAZ (Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi-İİBF, spalaz@bandirma.edu.tr)
- Doç. Dr. Kemal YILDIZ (Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi-İİBF, kyildiz@bandirma.edu.tr)

10. Uluslararası Sivil Toplum Kuruluşları Kongresi, 1-3 Kasım 2019 tarihlerinde Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi ev sahipliğinde Çanakakkale Onsekiz Mart Üniversitesi ve Türk Metal Sendikası işbirliğinde gerçekleştirilmiştir. Kongremiz 27 Haziran 2018 tarih ve 30461 Sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren Akademik Teşvik Yönetmeliği'ne uygun bir şekilde gerçekleştirilmiş, en az beş farklı ülkeden konuşmacı katılım sağlamıştır. Bazı yazarlar, kongreye katılarak sunum yapmışlar fakat bildiri tam metinlerinin yayınlanmasını arzu etmemişlerdir.

Sayfa ve Kapak Tasarımı / Cover Design: Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi

1.Baskı 2019 (x + 782 s.) / 1st Edition: 2019 (x + 782 p.)

ISBN: 978-605-69839-3-1

Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi Yayınları

Merkez Adres: Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi Merkez Kampüsü, Bandırma/Balıkesir

Tel: 0 (266) 717 01 17

e-mail: kurumsaliletisim@bandirma.edu.tr

“Bu kitap, 10. Uluslararası Sivil Toplum Kuruluşları Kongresi'nde (NGO'19) sunulan tam metin bildirilerden oluşmaktadır. Kitabın tüm yayın hakları Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi'ne aittir. Yayıncı veya editörlerin izni olmadan eserin herhangi bir bölümü yeniden basılamaz ve çoğaltılamaz. Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir. Kitapta yer alan yayınların sorumluluğu yazarlarına aittir. / “This book consists of full-text papers presented at the 10th International Congress of Non-Governmental Organizations (NGO'19). All rights of the book belong to Bandırma Onyedi Eylül University. Any part of the work may not to be reprinted or reproduced without the permission of the publisher or editor. Citation can be done by citing the source. The responsibility of the publications in the book belongs to the authors.”

İletişim / Contact: ngo@bandirma.edu.tr

10. ULUSLARARASI SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI KONGRESİ
(International Non-Governmental Organisations Congress - NGO'19)
November 1-3, 2019 / Bandırma - TURKEY

ÖNSÖZ

Türkiye'nin köklü kongrelerinden biri olan "10. Uluslararası Sivil Toplum Kuruluşları Kongresi" bu yıl Bandırma Onyediy Eylül Üniversitesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi ve Türk Metal Sendikası işbirliği ile yapılacaktır. Uluslararası STK'lar Kongresi'nin 10.uncusu "Endüstri 4.0'dan Toplum 5.0'a Çalışmanın Geleceği: STK'lar ve Sendikalar" teması ile 01-03 Kasım, 2019 tarihleri arasında Bandırma Onyediy Eylül Üniversitesi ev sahipliğinde Bandırma'da gerçekleştirilecektir.

Bu Kongre'ye yerli ve yabancı olmak üzere 38 farklı üniversiteden 107 sunum hazırlanmıştır. Bu Kongre ile, sendika ve STK temsilcileri ve üyelerinin katılımları ile birlikte dünyanın farklı bölgelerinden akademisyenlerin biraraya getirilmesi, bilimsel çalışmaların paylaşıldığı, tartışmaların gerçekleştirildiği ve karşılıklı fikir alışverişi çerçevesinde yeni fikirlerin üretildiği bir ortamın oluşturulması hedeflenmiştir.

10. Uluslararası Sivil Toplum Kuruluşları Kongresi'nin gerçekleştirilmesinde emeği ve desteği olan Onur Kurulu üyeleri Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Rektörü Sayın Prof. Dr. Sedat MURAT'a, Türk Metal Sendikası Başkanı Sayın Pevrul KAVRAK'a, Kongre Düzenleme Kurulu adına Organizasyon Kurulu Başkanı Sayın Prof. Dr. Serap PALAZ'a, kongrede görev alan tüm Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü öğretim üyeleri ve öğrencilerine, davetimize uyararak kongremize katılan işçi ve işveren sendikaları yönetici ve uzmanlarına, sivil toplum kuruluşları temsilcilerine tüm katılımcılar adına teşekkür ediyorum. Bir sonraki kongrede görüşmek temennisiyle...

Prof. Dr. Süleyman ÖZDEMİR

Bandırma Onyediy Eylül Üniversitesi

Rektörü

10. ULUSLARARASI SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI KONGRESİ
(International Non-Governmental Organisations Congress - NGO'19)
November 1-3, 2019 / Bandırma - TURKEY

FOREWORD

One of the fundamental congresses in Turkey, "10th International Congress of Non-Governmental Organizations", was organized in cooperation with Bandırma Onyedi Eylül University, Çanakkale Onsekiz Mart University, and Turkish Metal Union this year. The 10th International Congress of NGOs took place in Bandırma, hosted by Bandırma Onyedi Eylül University between 01-03 November 2019 with the theme "The Future of Working from Industry 4.0 to Society 5.0: NGOs and Trade Unions".

107 presentations were prepared for this congress from 38 different domestic and foreign universities. With the presentations and the participation of trade union and NGO representatives and members, it is very meaningful to create an environment in which academicians from different regions of the world are brought together, scientific studies are shared, scientific discussions are conducted, and new ideas are produced within the framework of mutual exchange of ideas.

On behalf of all participants, I would like to thank honorary board members of 10th International Congress of Non-Governmental Organizations Prof. Sedat MURAT, the rector of Çanakkale Onsekizmart University, and Mr. Pevrul KAVRAK, the President of Turkish Metal Union, for their efforts and supports. I would also like to thank Prof. Serap PALAZ for behalf of the Congress Organizing Committee. At the same time, I would like to thank the faculty members and students of the Department of Labor Economics and Industrial Relations who served in the congress, the executives and experts of workers' and employers' unions who attended our congress in accordance with our invitation and representatives of NGOs. We hope to see you all in our next congress.

Prof. Süleyman ÖZDEMİR

Bandırma Onyedi Eylül University

Rector

10. ULUSLARARASI SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI KONGRESİ
(International Non-Governmental Organisations Congress - NGO'19)
November 1-3, 2019 / Bandırma - TURKEY

KURULLAR /COMMITTEES

ONUR KURULU / HONORARY BOARD

Prof. Süleyman ÖZDEMİR (Rector of Bandırma Onyedi Eylül University)
Prof. Sedat MURAT (Rektor of Çanakkale Onsekiz Mart University)
Pevrul KAVLAK (Head of Turkish Metal Union)

KONGRE DÖNEM BAŞKANI / CHAIR OF THE CONFERENCE

Prof. Süleyman ÖZDEMİR (Rector of Bandırma Onyedi Eylül University)

ORGANİZASYON KURULU /ORGANIZATION COMMITTEE

Prof. Serap PALAZ (Chairperson)
Assoc. Prof. Kemal YILDIZ (Deputy Chairperson)
PhD Lecturer Neslihan ARSLAN (Deputy Chairperson)
PhD Lecturer Betül YILMAZ (Deputy Chairperson)
Prof. Bünyamin BACAK (Çanakkale Onsekiz Mart University)
PhD Naci ÖNSAL (Chairperson of Turkish Metal Union Research and Education Center)
Assoc. Prof. Celalettin YANIK (Bandırma Onyedi Eylül University)
Assoc. Prof. Fatih YILMAZ (Bandırma Onyedi Eylül University)
PhD Lecturer Hamit AKÇAY (Bandırma Onyedi Eylül University)
PhD Lecturer Yasin YILMAZ (Bandırma Onyedi Eylül University)
Assoc. Prof. Özgür TOPKAYA (Çanakkale Onsekiz Mart University)
PhD Lecturer Nihal Eminoğlu (Çanakkale Onsekiz Mart University)
PhD Lecturer Canan Öykü KARA (Çanakkale Onsekiz Mart University)
Res. Asst. Olcay POYRAZ (Bandırma Onyedi Eylül University)
Res. Asst. Merve ÇİLOĞLU YÖRÜBULUT (Bandırma Onyedi Eylül University)
Res. Asst. Bilal COŞAN (Bandırma Onyedi Eylül University)
Res. Asst. Gizem Burcu KARALİ (Bandırma Onyedi Eylül University)

KONGRE BİLİM VE DANIŞMA KURULU / SCIENTIFIC COMMITTEE

Prof. Abdülkadir ŞENKAL (Kocaeli University)
Prof. Adem KORKMAZ (Burdur Mehmet Akif Ersoy University)
Prof. Adnan MAHİROĞULLARI (Cumhuriyet University)
Prof. Ahmet Nizamettin AKTAY (Antalya Bilim University)
Prof. Alexandra Kaasch (Bielefeld University)
Prof. Alpaslan SEREL (Bandırma Onyedi Eylül University)
Prof. Aşkın KESER (Uludağ University)
Prof. Aydın BAŞBUĞ (Social Sciences University of Ankara)
Prof. Ayhan GENÇLER (Trakya University)
Prof. Aysen TOKOL (Uludağ University)
Prof. Damira CAPAROVA (Kyrgyz-Turkish Manas University)
Prof. Damira ZHAPAROVA (Kyrgyz-Turkish Manas University)
Prof. Deniz KAĞNICIOĞLU (Anadolu University)
Prof. Elif OKTAY (Yalova University)
Prof. Handan KUMAŞ (Pamukkale University)
Prof. Hüseyin ERKUL (Çanakkale Onsekiz Mart University)
Prof. İsmet BOZ (Samsun 19 Mayıs University)
Prof. Kadir ARICI (Ankara Hacı Bayram Veli University)

10. ULUSLARARASI SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI KONGRESİ
(International Non-Governmental Organisations Congress - NGO'19)
November 1-3, 2019 / Bandırma - TURKEY

Prof. Levent ŞAHİN (İstanbul University)
Prof. Mehmet DEMİRBAĞ (University of Essex)
Prof. Metin ÖZUĞURLU (Ankara University)
Prof. Mustafa AYKAÇ (Marmara University)
Prof. Mustafa DELİCAN (İstanbul University)
Prof. Nazan YELKİKALAN (Çanakkale Onsekiz Mart University)
Prof. Nükhet HOTAR (Dokuz Eylül University)
Prof. Özlem IŞIĞIÇOK (Uludağ University)
Prof. Peter ACKERS (Loughborough University)
Prof. Sayım YORGUN (İstanbul University)
Prof. Sedat MURAT (İstanbul University)
Prof. Serpil AYTAÇ (Uludağ University)
Prof. Tekin AKGEYİK (İstanbul University)
Prof. Tijen ERDUT (Dokuz Eylül University)
Prof. Türker TOPALHAN (Ankara Hacı Bayram Veli University)
Prof. Yusuf ALPER (Uludağ University)
Prof. Yücel UYANIK (Ankara Hacı Bayram Veli University)
Prof. Zeki ERDUT (Dokuz Eylül University)
Prof. Zeki PARLAK (İstanbul University)
Assoc. Prof. Abdurrahman BENLİ (Sakarya University)
Assoc. Prof. Brigita STANIKUNIENE (Kaunas Teknoloji University)
Assoc. Prof. Doğa Başar SARIİPEK (Kocaeli University)
Assoc. Prof. Emina KARO Uluslararası (Vizyon University)
Assoc. Prof. Ramazan TİYEK (Kırklareli University)
Assoc. Prof. Sadık KILIÇ (Zonguldak Bülent Ecevit University)
Assoc. Prof. Şenol YAPRAK (Police Academy)
Assoc. Prof. Valentina FRANCA (Ljubljana University)
Assoc. Prof. Yener PAZARCIK (Çanakkale Onsekiz Mart University)
Assoc. Prof. Zerrin SUNGUR TAŞDEMİR (Anadolu University)

10. ULUSLARARASI SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI KONGRESİ
(International Non-Governmental Organisations Congress - NGO'19)
November 1-3, 2019 / Bandırma - TURKEY

İçindekiler

Önsöz.....i

Kurullar..... iii

İçindekiler.....v

Reclaiming fate of Rohingya Refugees: Role of Local and International NGO's

MD Zahir AHMED, Akbaruddin AHMAD..... 1

Almanya ve Türkiye’de Kadınların İşçi Sendikalarındaki Konumu ve Etkisi: Dgb Ve Hak-İş Örneği / The Position And Impact Of Women In The Trade Unions In Germany And Turkey: An Example Of Dgb And Hak-İş

Süleyman DİNÇER.....14

Engellilerin Çalışma Hayatında Karşılaştığı Sorunlar: Çanakkale Belediyesi Örneği / Problems Faced By Disabled People In Working Life: Example Of Çanakkale Municipality

Duygu SUCİ SELÇUK, Prof. Dr. Suat UĞUR..... 33

Medya Sektöründe Sendikal Örgütlenmenin Dünü, Bugünü ve Geleceği: Sendikalar Yeniliklerin Neresinde? / The Past, Present and Future of Union Organizations in the Media Industry: Where do Unions Stand in terms of Innovation?

Dr. Öğr. Üyesi İpek TOK..... 53

21. Yüzyılda Futbol Taraftar Stk’larında Yeni Yapılanmalar / New Structurings in Football Fan NGOs in 21. Century

Doç. Dr. Necati CERRAHOĞLU.....66

Sendikadan Derneğe Bir Sivil Toplum Hareketinin Başkalaşımı: TÖS VE TÖB-DER Örneği / A Civil Society Movement Transformation From A Union To An Organization: The Case of TÖS and TÖB-DER

Prof. Dr. Tuncay GÜLOĞLU, Arş. Gör. Enes ATAY.....77

Toplumun Kanayan Yarası Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele: Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı’nın Rolü / Combating Society's Bleeding Wound Violence Against Women: The Role of Mor Çatı Women's Shelter Foundation

Doç. Dr. Dilek AVCI, Doç. Dr. Latife UTAŞ AKHAN.....86

Avrupa Futbol Taraftarının Ticarileşme Sürecinde Yeni Reaksiyoner Yapılanmaları / New Reactional Structures in The Course of Commercialization of European Football Fans

Doç. Dr. Necati CERRAHOĞLU.....95

Gençlerde Madde Bağımlılığıyla Mücadele: Yeşilay ile Hayata Tutun / Combating Substance Abuse in Young People: Keep Life to Life with Yeşilay

Dr. Öğr. Üyesi Ayşe ÇİÇEK KORKMAZ, Doç. Dr. Dilek AVCI, Prof. Dr. Serap ALTUNTAŞ.....106

Çevreci Sivil Toplum Kuruluşları Greenpeace ve WWF’in Kamuoyu Oluşturma Amaçlı Afişlerinin Görsel Çözümlemesi / Visual Analysis on Posters of Greenpeace and WWF which are Environmental Non-Governmental Organizations

Arş. Gör. Esra TANI.....115

Sendikalarda Kadın Üyelerin Azlığı / Low Female Members in Trade Unions

Dr. Öğr. Üyesi Onur BAYRAKCI.....123

10. ULUSLARARASI SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI KONGRESİ
(International Non-Governmental Organisations Congress - NGO'19)
November 1-3, 2019 / Bandırma - TURKEY

Sivil Toplum Kuruluşu Algısı Ve Öngörülen Kurumsal Roller Açısından Kalkınma Planlarının Analizi / Analysis of Development Plans in Terms of Perceptions of Non-Governmental Organizations and Foreseen Institutional Roles Doç. Dr. Şerif ÖNER.....	133
Kurumsal Sosyal Sorumluluk ve Sosyal Sorumlu Yatırımların Sivil Toplum Kuruluşları Açısından Önemi / The Importance of Corporate Social Responsibility and Social Responsible Investments for Non- Governmental Organizations Dr. Devran DENİZ, Doç. Dr. H. Aydın OKUYAN.....	154
Türkiye Ekonomisinde Emek Verimliliği İle Ekonomik Büyüme Arasındaki İlişki / The Relationship Between Labor Productivity and Economic Growth in Turkish Economy Prof. Dr. Suna KORKMAZ, Fatih ASLAN.....	163
Sosyal Dışlama İle Başetme: Lambda ve Kaos Gİ Örneği /Coping with Social Exclusion: The Case of Lambda and Kaos Gİ Doç. Dr. Latife UTAŞ AKHAN.....	171
Endüstri 4.0 ve Refah Payı Kapsamında Vatandaşlık Geliri / Industry 4.0 and the Citizenship Income Doç. Dr. Özgür TOPKAYA, Doç. Dr. Abdurrahman BENLİ.....	178
Yüksek Teknoloji İçeren Ürün İhracatı ile İşgücü Verimliliği İlişkisinin Panel Nedensellik Analizi Çerçevesinde Değerlendirilmesi / Assessment of The High Technology Exports and Labour Productivity Relationship Within Axis of hhe Panel Causality Analysis Doç. Dr. Feyza BALAN, Öğr. Gör. Günay KOYUNCU.....	190
Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliğinin Gelir Dağılımı Üzerindeki Etkisi: Seçilmiş Oecd Ülkeleri İçin Panel Veri Analizi / The Effect of Gender Inequality On Income Distribution: Panel Data Analysis For Selected Oecd Countries Doç. Dr. Feyza BALAN, Doç. Dr. Cüneyt KILIÇ.....	203
History Of Labour Movement in East Africa: Case of Kenya and Tanzania Salum Rashid MOHAMED.....	215
Yerel Kuruluşların Mülteci Ve Sığınmacılara Yönelik Sosyal Politika Uygulamalarına Bakışı: Balıkesir Örneği / Overview of Local Organizations and Social Policy Applications For Asylum Seekers: The Case Of Balıkesir Öğr. Gör. Salih TOSUN, Dr. Öğr. Üyesi Hasan AZAZİ.....	228
Sürdürülebilir Kalkınmayı Hedef Edinmiş Birleşmiş Milletlerin Sosyal Koruma Misyonu / The United Nations' Mission of Social Protection Targeting Sustainable Development Arş. Gör. Ruhel SAMANLI.....	236
LoRaWAN Teknolojisinin Kullanımı Endüstri 4.0 Örneği / Using LoRaWAN Technology Industry 4.0 Example Öğr. Gör. S. Gökhan TAŞKIN, Öğr. Gör. Kadir KESGİN, Dr. Öğr. Üyesi Muhammet ARUCU.....	246
İşçi Sendikalarının Toplu İş Sözleşmelerinde Sosyal Hizmet Unsurlarının İncelenmesi: Genel İşler İş Kolu Örneği / Investigation Of Social Work Elements In Collective Labor Agreements Of Labor Unions: Case Of General Works Arş. Gör. Burak KÜSMEZ, Arş. Gör. Abdurrahman Sefa ULU.....	258
Türkiye'de Ar-Ge Harcamalarının Ekonomik Büyüme Etkisi / Economic Growth Impact of R & D Expenditures in Turkey Dr. Öğr. Üyesi Mustafa TORUN, Meral ÇABAŞ.....	275

10. ULUSLARARASI SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI KONGRESİ
(International Non-Governmental Organisations Congress - NGO'19)
November 1-3, 2019 / Bandırma - TURKEY

Z Kuşağı Temsilcilerinin Sivil Toplum Kuruluşlarına Bakışı: Üniversite Öğrencileri Ekseninde Bir Değerlendirme / Perspectives of Generation Z Representatives on Non-Governmental Organizations: An Evaluation on the Axis of University Students Öğr. Gör. Atilla YILDIRIMALP, Doç. Dr. Sinem YILDIRIMALP.....	284
Endüstri 4.0 Sürecinde Sendikal Bilinç: İşçi Konfederasyonlarının Görüşleri Üzerine Bir Değerlendirme / Industrial Consciousness In The Industry 4.0 Process: An Evaluation On The Views Of Worker Confederations Doç. Dr. Sinem YILDIRIMALP, Nurullah KARAGÖZ, Özgür KARAHAN.....	294
STK'lar İçin İletişim Kurmanın Alternatif Ortam ve Aracı Olarak Topluluk Medyası ve Gençler: STK İyi Uygulama Örnekleri / Community Media as an Alternative Medium and Tool of Communication for NGOs and Youth: NGO Good Practice Examples Dr. Emel KUŞKU ÖZDEMİR, Dr. Öğr. Üyesi Aslı ELGÜN, Doç. Dr. Ebru B. GÜZELOĞLU, Prof. Dr. Aylin GÖZTAŞ.....	303
Kadına Yönelik Şiddetin Sebepleri-Bandırma Kadın Danışma Merkezi Kapsamında Bir Araştırma / Causes of Violence Against Women-A Research on Bandırma Women's Counseling Center Doç. Dr. Kemal YILDIZ, Nilgün GERMİYAN.....	319
Kar Amaçsız Örgütlerde Müşteri Odaklılığın Web Sayfaları Bağlamında Değerlendirilmesi / Evaluation of Customer Orientation on Non-Profit Organizations in The Context of Web Pages Doç. Dr. Muhammet Ali TİLTAY, Mustafa ECE.....	328
Türkiye'de Gig Ekonomisi (Platform Ekonomisi) Çalışanlarının Önlenemez Yükselişi / The Inevitable Rise of Gig Economy (Platform Economy) Worker's In Turkey Prof. Dr. Serap PALAZ, Sefa SAKARYA.....	337
The Role of Non-Governmental Organizations in Supporting Scientific Developments: An Evaluation through the Discipline of Geography / Bilimsel Gelişmeleri Desteklemede Sivil Toplum Kuruluşlarının Rolü: Coğrafya Disiplini Üzerinden Bir Değerlendirme Prof. Dr. Yılmaz ARI.....	346
Türkiye'deki Düşünce Kuruluşlarının Etki Kapasiteleri Bağlamında Önemli Bir Değişken Olarak Sosyal Medya Kullanımı / Social Media Usage As A Significant Variable For Impact Capacity Of Think Tanks In Turkey Prof. Dr. Önder KUTLU, Arş. Gör. Niyazi KARABULUT.....	354
Coğrafi Açından Göç ve Sivil Toplum Kuruluşları / Migration and Non-Governmental Organizations in terms of Geography Hatice Ö. AKYÜZ.....	365
Sivil Toplum Kuruluşlarının Sosyo-Ekonomik Hayattaki Rolü Üzerine: Çanakkale Güç Birliği Platformu Derneği / On the Role of Non-Governmental Organizations in Socio-Economic Life: Çanakkale Forces Platform Association Dr. Öğr. Üyesi Recep FEDAL, Gamze AYDIN.....	382
Politika Süreçleri Bağlamında Sivil Toplum Kuruluşlarında Performans / Performance in Non Governmental Organization within the Context of Policy Processes Prof. Dr. Önder KUTLU, Arş. Gör. Selçuk KAHRAMAN, Arş. Gör. Selçuk DİNÇER.....	392
Yoksullukla Mücadelede Uluslararası Bir Sivil Toplum Kuruluşu: OXFAM / An International Non-Governmental Organizations In Alleviating Poverty: OXFAM Burcu Çağla ÖZGÜL.....	405

10. ULUSLARARASI SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI KONGRESİ
(International Non-Governmental Organisations Congress - NGO'19)
November 1-3, 2019 / Bandırma - TURKEY

Toplumsal Cinsiyete Dayalı Olarak Ötekileştirilen Mülteci Kadınların Hak Temelli Sivil Toplum Çalışmalarıyla Güçlendirilmesi / Empowering Excluded Refugee Women Through Social Gender With Rights Based Civil Society Works Öğr. Gör. Hülya KARAKARTAL.....	414
Akıllı Kent Ekseninde Üretimin Yeniden Tanımlanması / Re-Definition Of Production On Smart City Pivotal Dr. Öğr. Üyesi İsmet AKBAŞ, Doç. Dr. Barış ÖZTUNA.....	420
Endüstri 4.0'ın İnsan Kaynaklarına Etkisi: İnsan Kaynakları Analitiği / The Effects of Industry 4.0 On Human Resources: Human Resources Analytics Prof. Dr. Ersin KAVİ, Mihrişah OCAK.....	432
Dernek ve Vakıflara Yapılan Bağışların Kazançtan İndirilmesi Esnasında Yaşanan Hukuki Sorunlar / Reducing Donations to Associations and Foundations from Income and Some Legal Problems Volkan DENİZ, Doç. Dr. Özgür BİYAN.....	449
Sivil Toplum Kuruluşlarında, Liderlik-Üye Etkileşiminin Örgütsel Bağlılığa Etkisi / Effect Of Leadership-Member Interaction On Organizational Commitment In Non-Governmental Organizations Prof. Dr. Edip ÖRÜCÜ, Yasemin ALTUNDAL, Nilüfer A. BİYAN.....	459
Uluslararası Alan İndekslerinde Sivil Toplum Kuruluşları Yazınının Bibliyometrik Analizi / Bibliometric Analysis of Writing of Civil Society Organizations In International Field Index Sevin KARAGÖZ, Burcu SÜKÜTİ, Buse Nur ÜSKÜPLÜ, Prof. Dr. Mehmet TEKTAŞ.....	479
Türkiye'de Sivil Toplum Kuruluşları Alanında Yayımlanmış Tezlerin Analizi / Analysis of Theses Published in Civil Society Organizations in Turkey Özgür YILMAZ, Aygül GİDER, Doç. Dr. Necla TEKTAŞ.....	490
Yerel Kalkınmada Sivil Toplum Kuruluşlarının Yeri ve Önemi / Importance of Civil Society Organizations in Local Development Prof. Dr. Selçuk İPEK, Arş. Gör. Yakup TAŞDEMİR, Özalp KILIÇ.....	501
Sosyal Sermayenin Önemli Bir Aktörü Olarak Sivil Toplum Kuruluşları / Civil Society Organizations As An Important Actor Of Social Capital Prof. Dr. Selçuk İPEK, İlknur KAYNAR.....	510
Türkiye'de Vatandaşların Sivil Toplum Kuruluşları Algısı: Bandırma Örneği / Civil Institutions Perceptions Of People In Turkey: Example Of Bandırma Prof. Dr. H. Yunus TAŞ, Öğr. Gör. Ömer Faruk ÖZEL	518
Çocuklara Yönelik Gönüllü Kuruluşların Sosyal Sorumluluk Çalışmalarının İncelenmesi: Bir Çocuk Bir Umud Derneği Örneği / Investigation of Social Responsibility Activities of Voluntary Organizations for Children: One Child and One Hope Association Bedirhan AVCI.....	534
Sivil Toplum ve Kamu Bürokrasisi Organizasyonu Olarak Kent Konseylerinin Yönetime Katılımı: Yalova Kent Konseyi Örneği / The Participation of City Councils As A Civil Society and Public Bureaucracy Organization In Management: An Example of Yalova City Council Prof. Dr. Muharrem ES, Arş. Gör. Kubilay ÇAKICI.....	543
Özel ve Kamu Sektöründeki Çalışanların Sendikalara Yönelik Güncel Bakış Açılımları / Current Perspectives of Private and Public Sector' Employees towards the Unions Doç. Dr. Harun YILDIZ, Öğr. Gör. Alptekin DEVELİ.....	552

10. ULUSLARARASI SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI KONGRESİ
(International Non-Governmental Organisations Congress - NGO'19)
November 1-3, 2019 / Bandırma - TURKEY

Sendika Tercihindeki Siyasallaşma Eğiliminin Demografik Özellikler Açısından İncelenmesi / Investigation of the Politicization Tendency in Union Preference in terms of Demographic Characteristics	
Doç. Dr. Harun YILDIZ, Öğr. Gör. Alptekin DEVELİ.....	559
Sosyal Dışlanmaya Yol Açan Faktörlerin Kavramsal Olarak İncelenmesi ve Yoksulluk İlişkisi / The Conceptual Examination of Factors Leading to Social Exclusion and The Relationship Between Poverty	
Hakkı ALBAYRAK, Prof. Dr. Mehmet Emin ERÇAKAR.....	566
Türkiye’de Çalışan Yoksulluğunu Önlemeye Yönelik Politikalar / Policies to Prevent Working Poverty in Turkey	
Doç. Dr. Aslan Tolga ÖCAL, Sefa KAYA.....	577
Sosyal Sorumluluk Projeleri Kapsamında Bir Bölgede Yaşayan Vatandaşların Gönüllü Katılımı Ve Topluma Hizmet Hakkında İnceleme: Yalova İl’inin Subaşı Beldesi Örneği Üzerine Nitel Bir Araştırma / Volunteer Participation Of Citizens Living In A Region Under Social Responsibility Projects And Social Service Research: A Qualitative Research On Subaşı Residence Of Yalova Province	
Melike ÖZCAN.....	595
Sivil Toplum Kuruluşlarında Örgüt Kültürü Bağlamında Örgütsel Vatandaşlık Davranışı ile Hizmetkâr Liderlik İlişkisi / Relationship between Organizational Citizenship Behavior and Servant Leadership in the Context of Organizational Culture in Non-Governmental Organizations	
Doç. Dr. Ali Şahin ÖRNEK, Öğr. Gör. Ahmet İhsan ŞAMDAN.....	625
Sosyal Dışlanmanın Bir Nedeni Olarak Engelli Yoksulluğu / Poverty Of Disabled As A Cause Of Social Exclusion	
Emine Elif AYHAN.....	634
Türkiye’nin Makedonya ve Kosova Göçmenlerine Dair Politikaları: STK’ların Soydaşıktaki Rolü / Turkey’s Policies Concerning to Immigrants of Macedonia and Kosovo: The Role of NGOs on Consanguinity	
Arş. Gör. Tahir Anıl GÜNGÖRDÜ, Dr. Öğr. Üyesi İbrahim Tanju AKYOL.....	647
Hazır Giyim Sanayiinde Emek ve Uluslararası Sivil Toplum Kuruluşlarının Rolü / Labour in the Apparel Industry and the Role of International NGOs	
Erdal KAYA.....	664
Gelir Dağılımı Adaletsizliği ve Yoksulluk Döngüsünde 2000’li Yıllar Sonrasında Türkiye’de Çocuk Olmak / Income Distribution Injury and Poverty Cycle Children In Turkey After The 2000’s Are Being	
Öğr. Gör. Nesrin AÇIKGÖZ.....	671
Gelecek Nesil İş gören ve İşverenleri Sivil Toplum Örgütlerine Katılmaya Motive Eden Faktörler: Üniversite Öğrencileri Örneği / Factors that Motivate Next Generation Employees and Employers to Participate in Non-Governmental Organizations: The Case of University Students	
Öğr. Gör. Dr. Mecbure ASLAN, Dr. Çiğdem DEMİRCİ, Prof. Dr. İsmet BOZ.....	690
Yerel Kalkınma Bağlamında Kooperatifler ve Belediye Etkileşimi / Cooperatives and Municipalities in the Context of Local Development Interactions	
Doç. Dr. Arman Zafer YALÇIN.....	701
Sivil Toplum Kuruluşlarına Katılımın Kuşaklar Açısından İncelenmesi: Bandırma İlçesi Örneği / Investigation Of Participation In Non-Governmental Organizations In Terms Of Generations: The Case Of Bandırma District	
Dr. Öğr. Üyesi Betül YILMAZ, Olcay TÜRKER.....	713

10. ULUSLARARASI SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI KONGRESİ
(International Non-Governmental Organisations Congress - NGO'19)
November 1-3, 2019 / Bandırma - TURKEY

Sağlık Turizmi Derneklerinin Sivil Toplum Açısından Önemi ve Üyelerine Verdikleri Hizmetler / The Importance of Health Tourism Associations in Terms of Civil Society and Their Services Dr. Çiğdem DEMİRCİ, Öğr. Gör. Dr. Mecbure ASLAN, Prof. Dr. İsmet BOZ.....	727
İşçi Kuruluşlarına Üyelik Koşulları ve E-Devlet Üzerinden Üyelğin Kazanılma Prosedürü / Membership Conditions of Unions and The Procedure for Acquiring Membership By Means of e-Government Doç. Dr. Yusuf YİĞİT, Arş. Gör. Mehdi Can ÖZKIR.....	741
Ülkelere Göre Sağlık İnsan Gücünün İncelenmesi / Examination of Health Labor Force of Countries Dr. Öğr. Üyesi Ekrem SEVİM, Arş. Gör. Canser BOZ, Doç. Dr. Emrah ÖNDER.....	758
Dijital Platform Çalışanları ve Yeni Örgütlenme Modelleri / Digital Platform Workers and New Organization Models Öğr. Gör. Dr. Serpil ÇİĞDEM, Öğr. Gör. İsmail KOÇ.....	766

Dernek ve Vakıflara Yapılan Bağışların Kazançtan İndirilmesi Esnasında Yaşanan Hukuki Sorunlar

Volkan DENİZ*

Özgür BİYAN**

ÖZET: Kamu menfaatinin ortak yararına çalışan ve buna yönelik faaliyetlerde bulunan, kamuoyunu bilinçlendiren ve gönüllülük esasına dayalı olarak üyelerinin ve toplumun ortak hareket etmesini sağlayan sivil toplum kuruluşlarının, toplum açısından çok eski tarihlerden beri bilinen önemi her geçen gün daha da artmaktadır. Dolayısıyla iktisadi ve sosyal açıdan önemli faydalar sağlayan sivil toplum kuruluşları her dönem devlet tarafından teşvik edilmiş, amaçlarına ulaşmaları için sosyal ve hukuki imkânlar yaratılmış ve teşvik edici politikalar uygulanmıştır. Kar amacı gütmeyen sivil toplum kuruluşları uygulamada çoğunlukla, dernek ve vakıf çatısı altında faaliyetlerini yürütmektedir. Dernekler Kanunu ve Vakıflar Kanunu'nun düzenlenmesi ile hukuki zemini daha sağlıklı hale getirilen ve geniş hareket etmelerine imkân tanınan sivil toplum kuruluşlarının mali yapılarına bakıldığında, en önemli gelir kaynağının bağışlar olduğu görülmektedir. Bağışlar da bankalarda hesap açtırma, yardım pulu çıkarma, eşya piyangosu düzenleme, kültürel gösteriler ve sergiler veya spor gösterileri organizasyonu gerçekleştirme gibi çeşitli yöntemlerle toplanmaktadır. Diğer yandan bağışları yapanlar da yerine göre yaptıkları bağışları beyannameleri üzerinden vergilerini hesaplarken kazançlarından indirim konusu yapabilmektedir. Ancak indirim konusu yapılabilmesi için derneğin, kamuya yararlı dernek; vakfın ise vergi muafiyeti tanınan vakıf statüsünde olması gerekmektedir. Bu anlamda her dernek ve vakfa yapılan bağış ve yardımların beyannamede indirim olarak yararlanılması mümkün değildir. Dolayısıyla indirimden yararlanabilmek için gerekli olan en temel şart beyanname vermektir. Şu durumda beyanname verenler ve vermeyenler açısından ortaya çıkan sonuç, tartışılması gereken bir husus olarak karşımıza çıkmaktadır. İşte bu çalışmada dernek ve vakıflara yapılan bağışlar esnasında beyanname veren ve vermeyen vergi mükellefleri açısından yaşanan bir takım problemler, anayasal vergileme ilkelerinden en önemlileri arasında kabul edilen mali güç yani eşitlik ilkesi ve adalet ilkesi yönüyle inceleme konusu yapılmaktadır. Yaşanan sorunlar hukuki olarak gelir vergisi, kurumlar vergisi ve katma değer vergisi açısından değerlendirilmektedir. Literatür tarama yöntemi ile gerçekleşen çalışmanın sonucunda yapılan bağışlardan mükelleflerin adil bir şekilde yararlanmadığı ve bağış adı altında yapılan bazı düzenlemelerin aslında bağış olmama eleştirisi ile karşılaşılabileceği tespit edilmiştir.

Anahtar sözcükler: dernekler, vakıflar, bağışlar, sivil toplum kuruluşları

JEL Kodu: K34, L31, H24

*Bandırma Onyedli Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Maliye Yüksek Lisans Öğrencisi.

**Doç. Dr., Bandırma Onyedli Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Maliye Bölümü, Öğretim Üyesi.

Reducing Donations to Associations and Foundations from Income and Some Legal Problems

ABSTRACT: The Non-Governmental Organizations, which have affectio societatis for common interest of public, have made lots of useful activities like to raise awareness to people. They have been working based on voluntariness for many years and their importance is increased every passing day. For this reason The Non-Governmental Organizations, which providing important benefits for public in respect of economic and social, have encouraged by the governments for years. At the same time, the governments have made legal and social opportunities for their targets and aims. Non-profit The Non-Governmental Organizations in practice mostly have organized as association and foundation. When take a glance to fiscal conditions of The Non-Governmental Organizations, it can be see the donations which one of the most important income source, under Associations Law and Foundations Law which has made healthier legal basis and has provided wide range of motion. The donations are collected various methods like to open account in bank, to release charity stamp, to arrange raffle, to arrange to cultural event or exhibition, to make sport activity as well. On the other hand, the donors or grantors are able to reduce his donations amounts from their incomes in their tax calculations on tax returns. However, to reduce the donations amounts from income, the association or foundation which accepted the donation must have exemption from taxes or must be qualified as public benefit associations by president of republic. It means, if a donor or grantor is not fill a tax return, he/she cannot take advantage reducing donation amount from income. Therefore, the fundamental requirement is to fill tax return. In this case the main result in terms of between ones who filled tax return and ones who not filled tax return must be discuss. In this study, some problems in respect of between taxpayers who filled tax return and taxpayers who not filled tax return was scrutinized in terms of constitutional taxation principles like legality, fairness and to ability of payment. Existing issues was examined for income tax, corporate tax and value added tax. In conclusion of this study which made literature review method, it was determined anti- tax fairness issues among taxpayers.

Keywords: associations, foundations, donations, non-governmental organizations

JEL Code: K34, L31, H24

GİRİŞ

Kâr amacı gütmeyen, kamu menfaatinin ortak yararına çalışmayı amaç edinen ve buna yönelik faaliyetlerde bulunan, kamuoyunu bilinçlendiren ve gönüllülük esasına dayalı olarak üyelerinin ve toplumun ortak hareket etmesini sağlayan, toplum taleplerini siyasal iktidara yönlendiren kuruluşlara sivil toplum kuruluşu (STK) adı verilmektedir. (Özer ve Aksoy,2016:387) 1980'ler ile başlayan sivil toplum kavramı ve sivil toplum kuruluşu ifadesi, Türk Tarihi'nde Selçuklu ve Osmanlılar dönemine kadar dayanmaktadır. (Şahin, 2016: 704)

STK'ların toplum menfaati açısından önemli yere sahip olduğu açık olmakla birlikte mali yapılarına bakıldığında en önemli gelir kaynaklarının bağışlar olduğu anlaşılmaktadır. Yapılan çalışmalarda STK'ların 2017 yılına ilişkin olarak gelirlerinin % 68'inin bağışlardan oluştuğu tespit edilmiştir (STS, 2017: 9). Bu bağışların % 33'ü de bireysel (gerçek) kişilerden yapılan bağışlardan oluşurken, % 67'si kurumsal bağışlar yoluyla elde edilmiştir. Ayrıca bireysel bağış yapan sayısı bir önceki yıla göre 2017 yılında % 43 artmıştır (STS, 2017:12). Bağışlar bu nedenle STK'lar ve dolayısıyla dernek ve vakıflar açısından çok önemli bir konumdur. Hatta ana gelir kaynağı konumundadır.

Kamu maliyesi açısından ise vergi harcaması olarak bilinen kavram uyarınca devlet, "belirli bir ekonomik ve sosyal amaca ulaşmak için vergi sisteminde yer verilen istisna, muafiyet, indirim, farklı vergi oranı uygulama ve vergi erteleme gibi düzenlemelerle belirli bir vergi geliri"nden vazgeçmektedir (Edizdoğan, Çetinkaya ve Gümüş,2011:217). Böylece olumlu dışsallık nedeniyle vergi gelirinin bir kısmından vazgeçer ve kamu menfaatine yönelik amacına ulaşmaya çalışır. Bu amaçla STK'lara yapılan bağışlar da devlet tarafından bir vergi harcaması olarak uygulanmakta ve bağışların kazançtan indirilmesine izin verilerek vergisel bir avantajdan yararlanılmasına olanak sağlanarak teşvik edilmektedir. Bu sayede devlet STK'lara yapılan bağışlar aracılığı ile kamu menfaatine yönelik faaliyetleri desteklemiş olmakta ve bütçeden karşılamak yerine gerçek ya da tüzel kişiler yoluyla bağış yapılmasını sağlayarak finans kaynağı yaratılmasını sağlamaktadır. Bu amaçla gelir üzerinden alınan vergilerde belirli şartlar altında yapılan bağışların indirim olarak dikkate alınmasına izin verilmiştir. Ancak yapılan düzenlemelerde dikkat çeken bir takım eksiklikler ve kanuni boşluklar bağışlardan yararlanılması esnasında vergi mükellefleri ve STK'lar açısından bir takım problemlerle karşılaşılabilmesine neden olmuştur. İşte bu çalışmada STK'lar açısından son derece önemli bir yere sahip olan ve gerçek ve tüzel kişiler açısından vergi avantajı sağlayan bağışlar konusunda vergi hukuku açısından yaşanan bazı sorunlara temas edilmektedir. Vergi hukuku açısından inceleme yapılmadan evvel dernek ve vakıfların demografik ve hukuki yapısı ile bağış toplama yöntemlerine de kısaca yer verilmektedir.

DERNEK VE VAKIFLARIN DEMOGRAFİK VE HUKUKİ YAPISI

Günümüzde STK'ların örgütlenme biçimi ağırlıklı olarak dernek veya vakıf statüsü altında gerçekleşmektedir. 17 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü çatısı altında takip edilen STK'ların 132 tanesi yabancı 118.579 tanesi yerlidir (Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü, Yabancı STK'lar Listesi, 2019). Yerli STK'ların % 31,12'si gibi çok büyük bir kısmı meslek ve dayanışma derneklerinden oluşurken, % 21,93'ü spor ve spor ile ilgili derneklerden oluşmaktadır (Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü, Derneklerin Faaliyet Alanlarına Göre Dağılımı, 2019). Dolayısıyla STK'ların yarısından fazlasının meslek derneği veya spor derneği olduğunu ifade etmek yanlış olmayacaktır. Öte yandan STK üyelerinin demografik açıdan yapısına bakıldığında Türkiye'deki erkek nüfusunun % 7,35'i STK'lara üye iken, kadınların % 1,65'i

STK üyesidir (Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü, Dernek Üye Sayılarının Türkiye Nüfusuna Oranı, 2019). Genel toplamda bakıldığında nüfusun az bir kısmı STK'lara üyedir.

5253 Sayılı Dernekler Kanunu ve 5737 sayılı Vakıflar Kanunu'nun yürürlüğe girmesi ile STK'lar amaçlarına ulaşmak açısından daha fazla imkâna sahip olmuşlardır. Dernekler Kanunu'na göre *"kazanç paylaşma dışında, kanunlarla yasaklanmamış belirli ve ortak bir amacı gerçekleştirmek üzere, en az yedi gerçek veya tüzel kişinin, bilgi ve çalışmalarını sürekli olarak birleştirmek suretiyle oluşturdukları tüzel kişiliğe sahip kişi topluluklarına"* dernek adı verilmektedir (m.2/a). Vakıf kavramının tanımı ise Medeni Kanunkapsamında pozitif hukukta yerini bulmaktadır. İlgili Kanun uyarınca *"gerçek veya tüzel kişilerin yeterli mal ve hakları belirli ve sürekli bir amaca özgülemeleriyle oluşan tüzel kişiliğe sahip mal toplulukları"*na vakıf adı verilmektedir (m.101).

Kurulmuş olan tüm dernekler kamuya yararlı dernek statüsünde değildir. Kamuya yararlı dernek sayısı ise sadece 371'dir (Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü, Kamu Yararına Çalışan Dernekler, 2019). Diğer bir ifadeyle toplam derneklerin binde 3,1'i kamuya yararlı statüdedir. Bir derneğin kamuya yararlı dernek statüsünde olabilmesi için, ilgili derneğin en az bir yıldan beri faaliyette bulunması, amaçlarının ve bu amaçları gerçekleştirmek için sarf ettiği eylemlerin, topluma yararlı akıbeti verecek nitelikte ve ölçüde olması ve üyelerinin dışında yerel veya ulusal düzeyde toplumun ihtiyaç ve sorunlarına yönelik çözümler üretecek ve toplumsal gelişmeye katkıda bulunacak nitelikte olması gerekmektedir. Yabancı dernekler ise Dışişleri Bakanlığı'nın görüşüyle İçişleri Bakanlığı'nın izniyle Türkiye'de faaliyette bulunabilir. Dernekler genel kurul kararı ile feshedilebilir, kendiliğinden sona erebilir veya mahkeme kararı ile tasfiye isteminde bulunulabilir. Dernekler yönetim kurulu kararı ile taşınmaz mal satın alabilir veya satabilirler. Dernekler Kanunu'nun 23'üncü maddesinde dernekler, *"genel kurulu izleyen otuz gün içinde, yönetim kurulu ve denetim kurulu ile derneğin diğer organlarına seçilen asıl ve yedek üyeleri mülki idari amirliğine bildirmekle yükümlüdür."*

Vakıflar ise özel hukuk tüzel kişiliğine sahiptir. Kurulacak olan yeni bir vakıf Türk Medeni Kanunu'na göre kurulur. 5737 sayılı Vakıflar Kanunu'nun 12'inci maddesine göre, *"Vakıflar; mal edinebilirler, malları üzerinde her türlü tasarrufta bulunabilirler"*. Vakıf kurma iradesi, noterde düzenleme şeklinde yapılacak bir resmî senetle veya ölüme bağlı tasarrufla açıklanır. Ancak vakfın kurulması için yetkili asliye hukuk mahkemesine başvurularak tescilinin sağlanması gereklidir. Vakıf, yerleşim yeri mahkemesi nezdinde tutulan sicile tescil ile tüzel kişilik kazanır. Resmî senetle vakıf kurma işlemi temsilci aracılığıyla yapılabilir. Ancak, temsil yetkisinin noterlikçe düzenlenmiş bir belgeyle verilmiş olması ve bu belgede vakfın amacı ile özgülenecek mal ve hakların belirlenmiş bulunması gereklidir (Vakıflar Genel Müdürlüğü, Vakıf Nasıl Kurulur, 2019).

YÖNTEM

Dernek ve Vakıfların Gelirleri ve Bağış Toplama Yöntemleri

Derneklerin gelirleri üyelerin ödedikleri aidat ve bağışlar, seminer, konferans, toplantı, yarışma ve yayınlarından elde edilen gelirler, varsa iktisadi işletme gelirleri, derneğin yapmış olduğu proje, araştırma ve danışmanlık hizmetlerinden elde edilen gelirler ile dış ülkelerdeki gerçek ve tüzel kişilerden almış olduğu bağış ve yardımlardan oluşmaktadır. Vakıfların gelirleri ise amaçlarına uygun düşecek her türlü şartlı ve şartsız bağışlar ve yardımlardan oluşmaktadır. Ayrıca vakıfların gerçekleştirmiş olduğu faaliyetlerden elde ettiği gelirler, varsa iktisadi işletmelerinin elde ettiği gelirler, iştirakler ve ortaklıklardan sağlanacak gelirler, vakfa ait menkul, gayrimenkul

ve diğer varlık ve haklarının değerlendirilmesi ile sağlanacak gelirler de finans kaynağı olarak kullanılmaktadırlar.

2860 sayılı Yardım Toplama Kanunu'nun 5'inci maddesi uyarınca *"Makbuzla, belirli yerlere kutu koyarak, bankalarda hesap açtırarak, yardım pulu çıkararak, eşya piyangosu düzenleyerek, kültürel gösteriler ve sergiler yoluyla, spor gösterileri, gezi ve eğlenceler düzenlemek veya bilgileri otomatik ya da elektronik olarak işleme tâbi tutmuş sistemler kullanmak suretiyle yardım toplanabilir. Yardım toplama faaliyetlerinde, yardım toplama şekillerinden bir veya birkaçı kullanılabilir. Yardım toplama işinde kullanılan makbuz ve biletlerde, yardımın hangi amaç için toplandığının belirtilmesi zorunludur. Gerçek kişiler tarafından girilecek yardım toplama faaliyetlerinde, bu iş için hazırlanacak özel makbuz veya biletler kullanılır. Makbuz ve biletlerin biçimi, bastırılması, kullanılması ve dağıtılması hususlarına ait esaslar yönetmelikte belirtilir"*.

Dernekler ve vakıflar nakdi olarak bağış aldıklarında bunu makbuzla, belirli yerlere kutu koyarak, bankalarda hesap açtırarak yapabilirler. Bağış hem aynı hem de nakdi olarak toplanabilir. Bağışın aynı olması halinde bağış ve yardımların konusunu mal veya hakkın maliyet bedelini veya kayıt değeri, bu değer mevcut değilse Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre takdir komisyonlarınca tespit edilecek değeri esas alınır. Nakdi olarak yapılan bağış ise elden parasal olarak yapılan bağış ya da banka yoluyla yapılan bağışı ifade eder.

Bağış toplayan dernek ve vakıfların bağış toplamadan önce bazı izinler alması da gerekmektedir. Yardım Toplama Esas ve Usulleri Hakkında Yönetmelik uyarınca kamu yararına çalışan dernek, kurum ve vakıflar dışındaki kişi ve kuruluşlar dışında bağış toplayabilmek için izin alınması zorunludur (m.5). Yardım toplama faaliyetinde kullanılmak üzere bastırılan makbuzlar müteselsil ve sıra numarası taşıyacak şekilde ve ciltler halinde tertip edilir. Ciltleri oluşturan asıl ve koçan yaprakları aynı renk kâğıtlara basılır. Dernekler, kurumlar, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları dışındaki diğer vakıflar ve spor kulüplerinin yardım toplama faaliyetlerinde kullanacakları makbuzlar, gelir makbuzlarından ayrı olarak bastırılır (m.9).

Dernek ve Vakıflara Yapılan Bağışların Beyan Edilen Kazançlardan İndirilmesi

1) Gelir Vergisi Açısından

Gerçek kişiler dernek veya vakıflara yaptıkları bağışları belirli şartlar altında kazançlarından indirim konusu yapabilmektedirler. Bağışın indirim konusu yapılmasında aranan en önemli şart, bağış bir derneğe yapılmış ise o derneğin *"kamuya yararlı dernek statüsü"*nde olması; eğer bir vakfa bağış yapılmışsa bu durumda da o vakfın Cumhurbaşkanınca *"vergi muafiyeti tanınan vakıf statüsü"*nde olmasıdır. Dolayısıyla her dernek veya vakfa yapılan bağışın kazançtan indirim konusu yapılması mümkün değildir (İlik, 2017:116). Bunun dışında özel kanunlarla kurulmuş olan bazı vakıf ve dernekler doğrudan doğruya kamu yararına çalışan dernek veya vergiden muaf olan vakıf statüsünde kabul edildiklerinden (Şahin ve Esen, 2018:11), bu dernek ve vakıflara yapılan bağışlar indirim konusu yapılabilir. Türk Silahlı Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı, Türkiye Kızılay Derneği, Türk Hava Kurumu, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu, Yeşilay Derneği, Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı, Yunus Emre Vakfı, Türkiye Maarif Vakfı bu tip kurumlara örnek sayılabilir. Vergi muafiyeti tanınan vakıf sayısı günümüzde 285'dir (GİB, Vergi Muafiyeti Tanınan Vakıflar Listesi, 2019).

a) Beyan Edilen Gelirin % 5 ile Sınırlı Olan Bağışlar

Gelir Vergisi Kanunu'nun "Diğer İndirimler" başlıklı 89. maddesinin 4 ve 6 no'lu bentlerinde yapılan bağışların hangi şartlar altında kazançtan indirim konusu yapılacağı düzenleme altına alınmıştır. Ayrıca ilgili maddenin ilk fıkrasında ise söz konusu indirimlerin "beyanname" üzerinden yapılacağı ifade edilmiştir. Farklı bir deyişle sadece beyanname verilmesi durumunda yapılan bağışların kazançtan indirilebileceği anlaşılmaktadır. İlgili bentler şöyledir:

" 4. Genel ve özel bütçeli kamu idareleri, il özel idareleri, belediyeler, köyler ile **kamu yararına çalışan dernekler ve Cumhurbaşkanınca vergi muafiyeti tanınan vakıflara** yıllık toplamı beyan edilecek gelirin % 5'ini (kalkınmada öncelikli yöreler için % 10'unu) aşmamak üzere, makbuz karşılığında yapılan bağış ve yardımlar.

6. Fakirlere yardım amacıyla gıda bankacılığı faaliyetinde bulunan dernek ve vakıflara Maliye Bakanlığınca belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde bağışlanan gıda, temizlik, giyecek ve yakacak maddelerinin maliyet bedelinin tamamı".

Yukarıdaki düzenlemeler dikkate alındığında (i) yapılan bağışların kamu yararına çalışan dernek veya vergi muafiyeti tanınan vakfa yapılması ve (ii) makbuz karşılığında yapılması şarttır. Diğer yandan gıda bankacılığı faaliyetinde bulunan dernek ve vakıflara yapılacak bağışların da (i) gıda, temizlik, giyecek ve yakacak yardımı şeklinde olması ve (ii) maliyet bedeli dikkate alınarak indirim yapılması gerekmektedir. İlk durumda beyan edilen gelirin % 5'i (kalkınmada öncelikli yörelerde % 10) ile sınırlandırma yapılırken, ikinci durum olan gıda bankacılığı kapsamındaki yardımlarda sınırlandırma yapılmamıştır. Bu durumda vergilendirme dönemi sonunda zarar yapılmışsa, yapılan bağış ve yardımın indirim konusu yapılması da mümkün değildir. Ayrıca indirilemeyen bağış ve yardım tutarı bir sonraki yılda dikkate alınmamaktadır. Mükelleflerin bağış ve yardımları doğrudan gider olarak yazılması dönem kazancının hatalı bir şekilde bulunmasına neden olup, vergi zıyana sebebiyet verecektir(Uçak, 2014: 253)

b) Herhangi Bir Sınır Olmaksızın İndirilebilen Bağışlar

GVK'nun 89. maddesinin 7. bendine göre "Genel ve özel bütçeli kamu idareleri, il özel idareleri, belediyeler, köyler, **kamu yararına çalışan dernekler, Cumhurbaşkanınca vergi muafiyeti tanınan vakıflar** ve bilimsel araştırma faaliyetinde bulunan kurum ve kuruluşlar tarafından yapılan ya da Kültür ve Turizm Bakanlığınca desteklenen veya desteklenmesi uygun görülen;

a) Kültür ve sanat faaliyetlerine ilişkin ticari olmayan ulusal veya uluslararası organizasyonların gerçekleştirilmesine,

b) Ülkemizin uygarlık birikiminin kültürü, sanatı, tarihi, edebiyatı, mimarisi ve somut olmayan kültürel mirası ile ilgili veya ülke tanıtımına yönelik kitap, katalog, broşür, film, kaset, CD ve DVD gibi manyetik, elektronik ve bilişim teknolojisi yoluyla üretilenler de dahil olmak üzere görsel, işitsel veya basılı materyallerin hazırlanması, bunlarla ilgili derleme ve araştırmaların yayınlanması, yurt içinde ve yurt dışında dağıtım ve tanıtımının sağlanmasına,

c) Yazma ve nadir eserlerin korunması ve elektronik ortama aktarılması ile bu eserlerin Kültür ve Turizm Bakanlığı koleksiyonuna kazandırılmasına,

d) 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu kapsamındaki taşınmaz kültür varlıklarının bakımı, onarımı, yaşatılması, rölöve, restorasyon, restitüsyon projeleri yapılması ve nakil işlerine,

e) Kurtarma kazıları, bilimsel kazı çalışmaları ve yüzey araştırmalarına,

f) Yurt dışındaki taşınmaz Türk kültür varlıklarının yerinde korunması veya ülkemize ait kültür varlıklarının Türkiye'ye getirilmesi çalışmalarına,

g) Kültür envanterinin oluşturulması çalışmalarına,

h) 2863 sayılı Kanun kapsamındaki taşınır kültür varlıkları ile güzel sanatlar, çağdaş ve geleneksel el sanatları alanlarındaki ürün ve eserlerin Kültür ve Turizm Bakanlığı koleksiyonuna kazandırılması ve güvenliklerinin sağlanmasına,

i) Somut olmayan kültürel miras, güzel sanatlar, sinema, çağdaş ve geleneksel el sanatları alanlarındaki üretim ve etkinlikler ile bu alanlarda araştırma, eğitim veya uygulama merkezleri, atölye, stüdyo ve film platosu kurulması, bakım ve onarımı, her türlü araç ve teçhizatın tedariki ile film yapımına,

j) Kütüphane, müze, sanat galerisi ve kültür merkezi ile sinema, tiyatro, opera, bale ve konser gibi kültürel ve sanatsal etkinliklerin sergilendiği tesislerin yapımı, onarımı veya modernizasyon çalışmalarına,

İlişkin harcamalar ile bu amaçla yapılan her türlü bağış ve yardımların % 100'ü" kazançtan indirilebilir.

Kamuya yararlı dernek ya da vergi muafiyeti tanınan vakıf tarafından yapılan yukarıdaki eğitim, sağlık, kültür amaçlı çalışmalara bağış yapıldığında beyan edilen gelirle ilgili sınırın ortadan kalktığı ve yapılan bağışın tamamının indirim konusu yapılabileceği anlaşılmaktadır. Farklı bir ifadeyle kamuya yararlı bir dernek ya da vergi muafiyeti tanınan bir vakfın kendisine bağış yapıldığında beyan edilen gelirin % 5'i ile sınırlandırılma yapılırken (şartsız bağış), aynı kurumların eğitim, sağlık, kültür amaçlı çalışmalarına bağış yapıldığında (şartlı bağış) farklı bir indirim söz konusu olabilmektedir. Bu şekilde yapılan bağışların da kazançtan indirilebilmesi için beyanname verilmesi ve makbuz karşılığı yapılması şarttır.

Ayrıca GVK'nın 89/11 bendi uyarınca "İktisadi işletmeleri hariç, Türkiye Kızılay Derneğine ve Türkiye Yeşilay Cemiyetine makbuz karşılığı yapılan nakdi bağış ve yardımların tamamı" kazançtan indirim konusu yapılabilmektedir. Burada da şart makbuz karşılığı ve nakit bağışta bulunulmasıdır.

2) Kurumlar Vergisi Açısından

Kurumlar vergisi mükelleflerinin de gelir vergisi mükellefleri gibi bağışlarını kazançlarından indirmeleri mümkündür. Tekrar yapmamak adına kısaca gelir vergisi mükellefleri için geçerli olan şartların kurumlar vergisi mükellefleri için de geçerli olduğu anlaşılmaktadır. Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 10. maddesinde, GVK'nın 89. maddesi ile aynı düzenlemelere yer verilmiştir. Bağış ve yardımlar yıllık beyannamenin "Kazancın Bulunması Halinde İndirilecek İstisna ve İndirimler" bölümünde kendileri için açılmış olan özel satırlarda gösterilecektir. (Kuşoğlu, 2017:137)

Kurumlar vergisi mükellefleri açısından; bağış ve yardımın aynı olarak yapılması halinde GVK'da yer alan düzenlemeden farklı olarak, öncelikle bağışlanan kıymetin maliyet bedeline bakılacak, maliyet bedelinin tespit edilememesi halinde yasal defterlerindeki mukayyet bedeli esas alınabilecek değer dikkate alınacak olup, bu değer de yoksa Vergi Usul Kanunuhükümlerine göre takdir komisyonunca tespit edilecek değer dikkate alınacaktır. Bağışlanan mal amortismanına tabi iktisadi kıymet ise, bağışın parasal karşılığı sabit kıymetin aktif değerinden birikmiş amortismanların düşülmesi suretiyle bulunan net değer olacaktır. Bağış ve yardımın döviz cinsinden yapılması halinde, bağış ve yardımın yapıldığı tarihteki T.C. Merkez Bankası döviz alış kuru esas alınarak indirim tutarı belirlenecektir.

İstanbul Vergi Dairesi Başkanlığının vermiş olduğu bir özelgede (B.07.1.GİB.4.34.16.01. KVK özelgesi, 2010: 10-66)1 Seri No'luKVK Genel Tebliği çerçevesinde kamuya yararlı derneklere yapılacak bağış ve yardımlarda hesaplamaya konu üst sınırının tespiti hakkında“*indirilecek bağış ve yardım tutarının tespitinde esas alınan kurum kazancı, zarar mahsubu dâhil giderler ile iştirak kazançları istisnası düşüldükten sonra, indirim ve istisnalar düşülmeden önceki [Ticari Bilanço Karı-(İştirak Kazançları İstisnası+Geçmiş Yıl Zararları)] tutardır.*” açıklamasına yer verilmiştir. Bu özelgede zarar çıkması halinde bağış ve yardımların indirilemeyeceği açık bir şekilde izah edilmiştir.

3) Katma Değer Vergisi Açısından

Dernek ve vakıfların 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu kapsamında 17'inci maddenin 2'inci fıkrasının b bendine göre Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 17'inci maddesinin 1'inci fıkrasında sayılan kurum ve kuruluşlara bedelsiz olarak yapılan her türlü mal ve teslimi ve hizmet ifalarının KDV' den müstesna olduğu, hükme bağlanmıştır.

BULGULAR

Çalışmanın önceki bölümlerinde de ifade edildiği üzere dernek ve vakıflara yapılan bağışların kazançtan indirim konusu yapılabilmesi için beyanname verilmesi gerekmektedir. Dolayısıyla beyanname verilmemesi durumunda ise bu avantajdan yararlanmak mümkün olmayacaktır. GVK kapsamında (m.86) beyanname vermesi zorunlu olan mükellefler basit usulde ve gerçek usulde vergilendirilen ticari ve zirai kazançlar, serbest meslek kazançları ve konut istisnasının üzerindeki konut kira geliri elde eden mükellefler ile birden fazla işverenden ücret alanlar ve yıllık brüt işyeri kira geliri gelir vergisi tarifesinin (GVK m.103) ikinci dilimindeki rakamı geçenler ve istisna sınırının üstünde beyanname vermek durumunda kalan diğer kazanç ve irat sahipleridir. Dolayısıyla tek işverenden ücret alanlar, konut istisnasının altında konut kira geliri elde edenler ile yıllık brüt işyeri kira geliri gelir vergisi tarifesinin (GVK m.103) ikinci dilimindeki rakamı aşmayan gayrimenkul sermaye iradı sahipleri, gerçek usulde vergilenmeyen zirai kazanç sahipleri ve menkul sermaye iradı sahipleri beyanname vermemektedir. Bu sonuç beyanname vermeyen ancak yaptığı bağış nedeniyle indirim hakkı kazanan mükellefler aleyhine bir durum yaratmaktadır. Dolayısıyla vergilendirmede adaleti bozduğu gibi, eşitlik ilkesi açısından da kabul edilebilir bir durum olmadığı anlaşılmaktadır. En büyük sorun olarak karşılaşılan husus budur. Kanaatimizce bu hususta ya herkes beyanname verebilmeli ya da mükelefiyete göre bu avantajdan yararlandırılabilmesi için farkı düzenlemeler yapılmalıdır. Örneğin ücretlilerin bordrolarından bağışların düşülmesine izin verilebilir.

Diğer yandan Derneklere veya Vakıflara ait olmak üzere çeşitli ortamlarda (örneğin cami avluları, alışveriş merkezleri gibi) bağış toplama masaları görülebilmektedir. Masada oturan kişi, bağışçı

tarafından yapılan bağış almakta ve karşılığında alındı makbuzu vermektedir. Sonrasında ise sembolik olarak bazı hizmetler yapabilmektedir. Örneğin maket bir çelenk üzerine bağışçının isminin yazılması gibi. Bu organizasyon gelir idaresi tarafından çok farklı değerlendirilebilmekte ve "Ticari Faaliyet" olarak yorumlanabilmektedir (Gündüz, 2013). İdare, buna benzer hizmetlerin karşılık niteliği taşıdığı, bu nedenle bağış makbuzu düzenlenmesi yerine, fatura düzenlenmesi gerektiği ve üstelik aynı zamanda da alınan tutar üzerinden KDV hesaplanması gerektiğine ilişkin cezalı işlemler yapılabilmektedir. VUK'un 3. maddesi vergilendirme işlemlerinde yapılan işlemlerin gerçek mahiyetinin esas alınacağını hüküm altına almıştır. Bu temel kural gereği bu tip hizmetlerin ticari faaliyet olarak kabul edilmesine olanak görülmediği gibi VUK'un 229'uncu maddesindeki fatura tanımına da uymamaktadır. Zira ilgili madde uyarınca "*Fatura, satılan emtia veya yapılan iş karşılığında müşterinin borçlandığı meblağı göstermek üzere emtiayı satan veya işi yapan tüccar tarafından müşteriye verilen ticari vesikadır*". Burada işi yapan(bağışçının bağışına karşın sembolik çelenge ismi yazan) için ticari faaliyette bulunuyor varsayımı yapılması durumunda, başta Dernekler ve Vakıflar olmak üzere STK'ların bağış toplama maksatları elinden alınmış olur. Sonuçta STK'lara giden bağış ve yardımlar amaca uygun şekilde ihtiyaç sahiplerine ulaşacaksa farklı değerlendirme yapmak gereksiz bir zorlama yorum olarak karşımıza çıkmaktadır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Sivil Toplum Kuruluşu ifadesi karşılığı çoğunlukla Dernek ve Vakıflardır. Diğer deyişle STK'ların neredeyse tamamı dernek ve vakıf statüsünde faaliyet göstermektedir. En önemli gelir kaynağı bağışlar olan ilgili kuruluşlara, bağış yapan kişiler de vergi avantajı yaşamaktadırlar. Yaptıkları bağışları kazançlarından indirim konusu yapabilen bağışçılar ancak beyanname veren mükellef konumunda ise bu avantajdan yararlanabilir. Dolayısıyla beyanname vermeyenler aleyhine oluşan durum, vergilendirmede eşitlik ve adalet ilkesi açısından problem yaratmaktadır. Aynı hukuki statüde bulunan mükelleflere farklı bir işlem yapılması ya da farklı bir durum ile karşılaşmalarına neden olunması anayasaya aykırıdır. Bu nedenle bağışların kazançtan indirilmesi hususunda daha farklı alternatifler düşünülmelidir. Diğer yandan çalışmada da bahsettiğimiz üzere dernek ve vakıfların bağış toplama süreçlerinde farklı hizmetler veriyor olması iddiası ile haklarında cezalı işlemler yapılması ve hatta mükellefiyet kaydı gerçekleştirilmesi de STK'ların amaçlarına uygun düşmediği gibi vergi hukuku açısından da doğru değildir.

KAYNAKLAR

- Edizdoğan, N., Çetinkaya, Ö., Gümüş, E.(2011), Kamu Maliyesi, 2.b.,Ekin Kitabevi, Bursa.
GİB, Vergi Muafiyeti Tanınan Vakıflar Listesi, 2019, (<https://www.gib.gov.tr/yaritim-ve-kaynaklar/yararli-bilgiler/vergi-muafiyeti-taninan-vakiflarin-listesi>), (Erişim: 24.10.2019).
Gündüz, Z. (2013), "Cami Avlusunda Ticari Faaliyet", Dünya Gazetesi, 02.01.2013.
İlik Y.(2017) "Dernek Ve Vakıflara Yapılan Bağış Ve Yardımların Bildirilen Gelir Veya Kazançtan İndirilmesi", Vergi Raporu Dergisi, Sayı: 209.
Kuşoğlu M. V.(2017)"Derneklere Yapılacak Bağış ve Yardımlar", Vergi Sorunları Dergisi, Sayı:347.
Özer M. H.; C. Aksoy(2016) "İktisadi konulu sivil toplum kuruluşlarının kent ekonomisinin gelişimindeki yeri: teorik çerçeve". Akademik Bakış Dergisi, Sayı:54.
Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü, Yabancı STK'lar Listesi, 2019, (<https://www.siviltoplum.gov.tr/kurumlar/siviltoplum.gov.tr/istatistikler/YabanciSTK/izin-verilen-listesi-tr.pdf>), (Erişim: 22.10.2019).

10. ULUSLARARASI SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI KONGRESİ
(International Non-Governmental Organisations Conference - NGO'19)
November 1-3, 2019 / Bandırma - TURKEY

- Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü, Derneklerin Faaliyet Alanlarına Göre Dağılımı, 2019, (<https://www.siviltoplum.gov.tr/derneklerin-faaliyet-alanlarına-gore-dagilimi>), (Erişim: 22.10.2019).
- Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü, Dernek Üye Sayılarının Türkiye Nüfusuna Oranı, 2019, (<https://www.siviltoplum.gov.tr/dernek-uye-sayilarinin-turkiye-nufusuna-orani>), (Erişim: 22.10.2019).
- (Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü, Kamu Yararına Çalışan Dernekler, 2019)(<https://www.siviltoplum.gov.tr/kamu-yararına-calisan-dernekler>), (Erişim: 22.10.2019).
- STS (2017) Sivil Toplum Sektörü Finansal Analiz Raporu, Açık Açık Platformu, <http://acikblog.org/wp-content/uploads/2018/10/Sivil-Toplum-Finansal-Analiz-2017.pdf>, (Erişim:20.10.2019).
- Şahin H. T.; EsenB. (2018) “Vakıf Ve Dernekleri İlgilendiren Vergi Uygulamaları Ve Kamu Yararı Statüsü Mevcut Durum Ve Öneriler”, Tüsev Yayınları, No:75.
- Şahin N. K. (2016) “Sivil Toplum Kuruluşlarından (STK) Vakıflarda Muhasebe ve Vergi Uygulamaları”, Uluslararası Yönetim İktisat Ve İşletme Dergisi, 16 Özel Sayısı, <http://ijmeb.org/index.php/zkesbe/article/download/1352/645>, (Erişim: 15.10.2019).
- Uçak M. (2014) “Gelir Vergisi Kanununa Göre Diğer İndirimler Müessesesi Ve Özellikli Durumlar”, Vergi Raporu Dergisi, Sayı 174.
- Vakıflar Genel Müdürlüğü, Vakıf Nasıl Kurulur?, 2019, <https://www.vgm.gov.tr/vakif-islemleri/vakif-nasil-kurulur-/vakif-nasil-kurulur>, (24.10.2019).